

Iesus, Maria, Ioseph, cum Divis Tutelaribus.

16 C

Facti & Juris discursus.

XVIII
catala

P R O

JOANNE PAULO SABATER

Agricola Villæ & Termini de
Masquefa.

C U M

PAULO ANTONIO FONS

Agricola Villæ de Piera.

In causa Supplicationis.

REFERENTE NOB. DOMINO DOMNO IOSEPHO DE
Costa, Regio Senatore meritissimo.

Aquario Forès.

I OCVM non esse manutentioni domus & here-
ditatis Mansi Parellada, ejusque terrarum ho-
norum & possessionum Termini de Masquefa,
per adversam Pauli Antonij Fons præten-
sæ, contra hanc partem Joannis Pauli Sabater
illius domini & possessoris, atque ita esse Re-
giam manutentionis provisionem à qua in melius commutan-
dam, maximè ex novitèr justificatis, non obstante *text. l. si
quis conductionis, Cod. locat. ex sequentibus* notum fiet.

2 Nam, licet ab ipso Fons sit deductum & allegatum suis
in articulis, & scedula oblatis 18. Januarij, 11. Martij, & 10.
Junij labentis anni fol. 18. 35. & 36. telæ, pro justificatione dicte
sue præten-
sæ manutentionis seu possessionis Mansi Parellada

A

cum

cum suis terris honoribus & possessionibus. *Primo*, quod ex instrumento recepto in posse Joannis Pauli Texidor Not. pub. vti regentis Notariam & Scribaniam publicas Bajuliæ Villæ & Termini de Piera 12. Decembris 1655. fol. 8. retro constat, Eulaliam parellada viduam Jacobi Parellada Agricolaë ipsius Termini de Masquefa, Petrum Parellada ipsorum conjugum filium, & Eulaliam Parellada istius vxorem, pro luendo quitando & redimendo quoddam censuale pretij 1200 ₧ ₣. & annuæ pensionis 60 ₧ ₣. ab eisdem matre, filio, & nuru Parellada respectivè venditum, & creatum, in favorem Josephi Fons Agricolaë dictæ Villæ de Piera, patris ipsius adversarij Fons, instrumento actō penes dictum Texidor 11. ejusdem mensis Decembris & anni 1655. & alia censualia ibidem expressa, nec non pro solvendo 80 ₧ ₣. laudimij infrascriptæ venditionis, ac subveniendis & succurrendis sibi aliquibus necessitatibus, vendidisse cum pacto retrovendendi, seu instrumento gratiæ redimendi mediante, eidem Josepho Fons & suis, &c. dictam domum & hæreditatem, vocatam Mansum Parellada, cum suis terris honoribus & possessionibus, pretio 1625 ₧ ₣. cum pactis & conditionibus (inter alia) quod in casu luitionis seu quitationis memoratæ gratiæ redemptivæ ipsius Mansi Parellada, non remancisset pro luito dictum censuale pretij 1200 ₧. sed quod haberet regressum ipse Fons ad illius actiones & obligationes, & quod deberent etiam sibi solvere melioramenta & opera necessaria in eo forsan facienda extra Banchem & Tabulam. *Item*, quod ex testibus per eum ministratis super suis articulis coram Ordinario Bajuli de Masquefa oblatis 19. Octobris 1711. fol. 32. retro constat, eum conductisse seu locasse ad partes Michaëli Sabater Agricolaë anno 1693. eundem Mansum Parellada cum suis terris & pertinentijs, per tempus quinque annorum, & illius obitu sequuto, continuasse hanc partem Joannis Pauli Sabater, filij dicti Michaëlis, eandem conductionem seu locationem solvendo sibi partes fructuum ipsius Mansi & ejus terrarum. *Item*, quod ex confessione facta ab ipso Sabater, seu verius à suo Procuratore præsentī in lite constat, ipsummet Fons possedisse dictum Mansum Parellada. *Item*, quod nec minus depositum 436 ₧ ₣. monetæ Barcinonæ factum per eundem Sabater, in Tabula communium deposito-

383

rum hujus Civitatis, pro pretio dicti instrumenti gratiæ redemptivæ Mansi Parellada, foret integrum, ex quo ultra dictas 436 ₧ ₣. monete Barcinonę depositas, tenebatur etiam deponere pro ipso pretio 1200 ₧ ₣. cum moneta aurei seu argenti ad rationem, scilicet, nummus aurei vulgo *dobla* 3 ₧ 4 ₣. & nummus argenti 16 ₣. ratione pretij supradicti censualis proprietatis 1200 ₧ ₣. Nec non 153 ₧ 15 ₣. monete Barcinonę pro operibus & melioramentis ab eo factis in domo & hereditate ipsius Mansi Parellada.

3 Quibus concludit idem adversarius Fons, quod tam tempore litis motę, quam ante, & nunc extitisse hac esse in possessione seu quasi dicti Mansi Parellada; cum colonus partiarius seu conductor vel locator ad partes non pro se, sed pro suo domino locatore possideat, & non possit adversus eum dominij & possessionis quęstionem referre, nisi fuerit prius restituta sibi re, & consequenter quod manuteneri in illa debet, lite hac pendente, vt provisum fuit in dicta Regia Provisione à qua, juxta relatum *text. l. si quis conductionis, Cod. locat. ibi: Si quis conductionis titulo agrum, vel quamcumque aliam rem accepit, possessionem prius restituere debet, & tunc de proprietate litigare.* Vt similiter scripserunt Cancer *part. 1. cap. 14. à num. 84.* Peguera *decis. 164. tom. 1.* Fonta. *decis. 136. & 137.* Nob. de Tristany *decis. 56. num. 13. in fine, tom. 2.* Merlin. Pignatel. *controvers. forens. tom. 1. cent. 1. cap. 90.* Anton. Faber *in suo Cod. lib. 4. tit. 42. de locat. defm. 12.* Pacion. *de locat. & conduct. cap. 65. à num. 48.* & per tot. Post. *de manuten. observatio. 54. tota,* Menoch. *de recurand. possess. remed. 11. & de adipiscend. ferè per tot.* Sporel. *decis. 100. à num. 1. & seq. tom. 1.* Cardin. Tuscus *pract. conclus. lit. C. conclus. 608. num. 1. & seq.* Rubeus *in annot. ad decis. 420. à num. 86. part. 4. tom. 2. recent.* Cardin. de Luca *de credito & debito discurs. 18. num. 9. tom. 8.*

4 Tamen, his omnibus nihil obstantibus, contrarium in casu occurrenti proculdubio defendendum ac fatendum venit, videlicet, esse omninò repellendam dictam manutentionem ex adverso petitam, attenda illius facti veritate, & ejus veridicis circumstantijs plenissimè justificatis, & quidam tam de jure, quàm ex justissima æquitate.

5 In primis de Jure, quia, & si regularitèr verum sit, quod

280
quod Colonus partiarius seu Conductor vel Locator ad partes, non pro se, sed pro ejus domino possideat, dum verè & propriè merus Colonus seu Conductor vel Locator est, ut restat firmatum, ita quoque certissimi juris est, quod ipse nudus Colonus seu Conductor vel Locator dicitur esse, pro ut in effectu est, in possessione ejusdem rei conductæ seu locatæ, illamque naturalitèr possidet, ac detinet, & ratione istius naturalis possessionis, seu detentionis, status, ac custodiæ conceditur eidem colono seu conductori vel locatori manutentio rei locatæ, seu conductæ in diversis casibus, adversus ejus dominum, durante conductione seu locatione, per *text. expressum* l. 3. §. *quod si servus*, & l. *si quis ante*, 10. ff. de acq. posses. Ac docent in terminis Lopez in *tract. de contractib. lib. 2. cap. 28. fol. 247. vers. Adde quod rem locans*, & c. Giurba *decis. 12. per tot. Cyriac. controvers. 389. à num. 2. & à num. 35. ad 50. tom. 2. Tiraquel. de retract. lignar. §. 1. glos. 14. num. 79. fol. 225. Sesse de inhibito. cap. 6. §. 2. à num. 15. Vicecol. consule. forens. part. 2. cap. 92. à nu. 36. Gratian. *decis. 91. num. 2. & decis. 132. à n. 13. idem Gratian. discept. forens. cap. 174. num. 25. tom. 1. Pacion. de locat. & conduct. cap. 21. num. 15. & cap. 28. num. 23. Post. de manutent. observatio. 16. à num. 11. & seq. observatio. 52. num. 17. & observatio. 59. num. 13. Fonta. *decis. 136. à num. 15. & decis. 137. à num. 1. Et etiam post finitam locationem seu conductionem datur illis manutentio pro suis respectivè creditis, Nob. de Calderò *decis. 102. nu. 18. tom. 2. Fonta. *decis. 545. nu. 15. Pacion. de locat. & conduct. cap. 34. §. 3. à num. 48. & seq.*****

6 Consequenterque indubium est, quod huic parti Joannis Pauli Sabater, tempore quo fuit verè & propriè ac nudus colonus seu conductor vel locator ad partes præhabiti Mansi Parellada, ut ex adverso Pauli Antonij Fons supponitur, erat jam tunc temporis in possessione ipsius Mansi Parellada & ejus terrarum, naturalitèrque illum possidebat, ac detinebat, & quod istius respectu etiam sibi competebant, suo in casu, dicta remedia possessoria, ex mero & solo coloniæ seu conductionis vel locationis titulo, *Ut proximè laudati Patres, ac ceteri qui de ipsa materia ex professo tractant, concludent omnes.*

7 Constat similiter ex testibus ministratis pro hac parte Joannis Pauli Sabater super 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. & 15. ex suis

articulis oblati in præfenti supplicationis causa 4. Maij currentis anni, qui leguntur à fol. 45. ad 54. retro, & altero ex capitulis nuptialibus innitis & firmatis inter ipsum Sabater, & Luciam Parellada nubilem 18. Januarij 1711. penes Doctorem Mathiam Solanes Presbyterum & rectorem dictæ Villæ Parochiæ & Termini de Masquefa, & ex instrumento acto in posse Fœlicis Cortès Nott. pub. Barcinonæ noviter productis per ipsum Sabater in ejus deductione resolutiva oblata in præfenti supplicationis causa 17. currentis mensis Septembris, quæ ex se faciunt probationem probatam liquidam claram evidentem manifestam & notoriam, Bonden. *colluct. legal.* 21. num. 9. tom. 2. Ramon *consil.* 87. num. 19. Fonta. *decis.* 114. num. 4. Nob. de Tristany *decis.* 44. nu. 2. & 3. Nob. de Vilaplana *de Brachio Militari, cap.* 1. à num. 49. ad 53. Memoratum Antonium Parellada, vti filium & hæredem relati Petri Parellada venditoris, & Vincentium Parellada ejus filium, contemplatione ipsius matrimonij, & pro illius effectuactione (cum effectu celebrati) donasse, cessisse, & transtulisse eidem Joanni Paulo Sabater, eorum Generi & Cognato respectivè, totum jus luendi quitandi & redimendi dictam domum & hæreditatem Mansi Parellada cum suis terris & pertinentijs, siti in Termino de Masquefa, ac etiam omnia jura & actiones eis competentia & spectantes, adversus & contra memoratum Paulum Antonium Fons, tam pro recuperando & exigendo ab ipso Fons valorem omnium deteriorationum ac devastationum per eum factarum in domo & hæreditate ipsius Mansi Parellada, quàm pro alijs quibuscumque causis & rationibus, omni meliori modo, quod de jure fieri potuerunt ipsi pater & filius Parellada, cum jus luendi sine dubio vendere, donare, ac cedi potest, Carleval. *de judic. lib.* 1. tit. 3. *disput.* 35. num. 38. Amato *part.* 1. *resol.* 19. num. 4. Casanate *consil.* 7. nu. 17. Mantica *de tacit. & ambig. lib.* 4. tit. 32. nu. 13. & 17. tom. 1. Cyriac. *controvers.* 308. nu. 50. & 51. Viceol. *consult. forens.* cap. 59. num. 11. & 12.

8 Atque ita, hanc partem Joannis Pauli Sabater, nedum jus quesitum habuisse ex tunc & habere, vigore dictæ donationis ac cessionis, in præfato Manso Parellada, sed etiam & ipsum Mansum, saltem ministerio legis, suum habere dicitur, Tam ex quo ille qui jus luendi cedit, rem ipsam cedere videtur,
 l. qui

1. qui actionem, ff. de reg. jur. l. fundi partem, ff. de contrab. empt. Giurba decis. 84. num. 14. Caphal. consil. 460. nu. 24. & 25. Casanate consil. 10. num. 16. Amato part. 1. resol. 19. à num. 9. ad 12. ibi: Tum quia jus luendi ad rem acquirens, sicut & vendens, rem ipsam habere videtur, &c. Et paulo infra, ibi: Tum etiam quia jus luendi cedens, rem ipsam cedere dicitur, & videtur tacite bona luere, eamque sic cessionario tradere, Capal. &c. Item quia idem judicamus de re, quod de jure ad rem ipsam competens, l. ad disolvendum, Cod. de præ. minor. &c. Quam juxta illud dicitur: quod rem habere dicitur, qui habet actionem ad ipsam rem (ut etiam præsentem in casu) desumptum ex l. rem in bonis, ff. de acq. rer. domin. & l. qui actionem, ff. de reg. jur. Tiraquel. de retract. convent. §. 2. glos. 1. num. 6. 7. & 8. Barbosa tract. var. axiom. 9. num. 10. Gratian. discept. forens. cap. 136. num. 5. Bonden. colluct. legal. 30. num. 51. tom. 2. Casanate consil. 10. num. 15. vers. Tamen quia is qui habet actionem ad rem, rem ipsam habere videtur, &c. Carleval. de judic. lib. 1. tit. 3. disput. 35. sub num. 20. ibi: Tum quia qui habet actionem ad rem recuperandam, ipsam rem habere videtur, l. qui actionem 15. &c.

9 Constat pariter ex duobus requisitionis instrumentis receptis penes Hieronymum Sastre Nott. pub. dictæ Villæ de Piera sub diebus 18. Februarij, & 10. Maij 1711. fol. 18. & 13. retro, eundem Joannem Paulum Sabater, insequendo Fonta. decis. 69. num. 2. & Anton. Faber in suo Cod. lib. 4. tit. 42. de locat. dest. 10. circa medium, ibi: Sed & si ponas locatum fundum, aut ea lege acquisitum locatori fuisse, ut eum retrovendere cogeretur illi ipsi, cui subinde locaverit, aut pignoris tantum jure, ut plerumque fit, possessum, nihil prohibet quo minus possit conductor ex locatione conventus luere pignus, aut rem redimere. Non enim locatori injuriam facere videri potest, aut mutare sibi causas possessionis, qui jure suo utitur. Ita Senatus, &c. Et in executionem ac observantiam præexpressi pacti solvendi pretium dictæ venditionis cum suis accessorijs extra Banchum & Tabulam, statim celebrato cum effectu dicto ejus matrimonio, accessisse in præfatis respectivè diebus ad domum propriæ habitationis adversæ Pauli Antonij Fons, vna cum dicto Sastre Nott. & testibus ad id vocatis, & postquam in eorum præsentia fuit per eundem Notarium, ad instantiam & requisitionem istius partis de Sabater, osten-

ostensum & lectum more solito dicto Fons presenti memoratum suum titulum præchalendatæ donationis & cessionis juris luendi Mansi Parellada cum illius inclusionibus, ac etiam ostensas & numeratas dictas 425 ₧ ₣. pretij relatę venditionis gratię redemptivę, cum promissione solvendi pentiones dicti censualis 1200 ₧ ₣. & ejus pretium in casu luitionis, vt erat pactatum & conventum in instrumento illius, nec non omne id quod pro operibus & melioramentis forsan expendisset in domo & hæreditate ipsius Mansi Parellada, faciendo eidem Fons, ad istum effectum, ostentionem alterius pecunię quantitatis, in ipsorum met Notarij & testium præsentia; requisivisse & interpellasse ipsi Fons semel, bis, & ter quatenus sibi faceret & firmaret retrovenditionis instrumentum dicti Mansi Parellada, ejusque terrarum honorum & possessionum, & similiter quod diceret & explicaret opera & melioramenta si fortè habebat super eodem Manso, offerendo sibi solvere ac tradere in continenti tam dictas 425 ₧ ₣. pretij, quàm omne in quod pro dictis operibus & melioramentis legitimè constaret sibi deberi, aliter enim protestabat deponere dictas quantitates in Bancho seu Tabula, & de omnibus remedijs de jure sibi competentibus, pro dicta rettovenditione obtinenda, cum refectione omnium expensarum ac damnorum, &c. Et non obstante quod dicta realis & effectiva pecunię oblatio facta cum præhabita promissione solvendi pentiones dicti censualis, & ejus pretium in casu luitionis, acceptari debebat per adversarium Fons, & dictum retrovenditionis instrumentum sibi firmare, tam vigore memorati pacti conventi, quàm de jure, Caroc. de oblationib. part. 1. quest. 7. num. 1. & 2. Noluit illam acceptare, nec dictum retrovenditionis instrumentum facere ac firmare, & non ad alium finem (vt infra plenissimè justificabitur) nisi pro quęrendo & captando lucro cum damno & gravi præjudicio istius partis de Sabater retrahere volentis, eumque sine justa causa sed cum voluntarijs molestijs ac sumptibus anichilare, quod dolus ex proposito, seu re ipsa sine dubio inducit, vt in terminis Gobius consult. 23. num. 36. cum multis.

10 Videns ergo pars hæc dicti Sabater præfactam dolo- sam recusationem, deposuit in tabula communium deposite- rum præsentis Civitatis die 11. Septembris ejusdem anni 1711.

boap

436 ₒ ₣. monetæ Barcinonæ dictas & scriptas eidem Fons, nempe, 425 ₒ ₣. pro pretio dicti instrumenti gratiæ redimendi ipsum Mansum Parellada, cum suis terris & pertinentijs, ac cum relata promissione solvendi (si justum erat) pensiones memorati censualis 1200 ₒ ₣. & ejus pretium in casu luitionis, virtute jam dicti pacti conventi, 6 ₒ 10 ₣. pro salario ipsius instrumenti, & residuas 4 ₒ 10 ₣. pro illiquido si forte eidem Fons aliquod creditum sibi competisset super eodem Manso Parellada pro operibus & melioramentis, seu alijs quibuscunque causis & rationibus, posteaque fecit notificare ac intimare dictam partitam tabulæ personaliter ipsi Fons instrumento recepto penes dictum Sastre Not. 13. eiusdem mensis Septembris 1711. vt liquet fol. 17. & 16. retro, quæ sine dubio ipsum depositum plenè probat, Ripoll *de magistr. logiæ maris cap. 20. nu. 120.* Xammar *de privileg. Civitatis Barcinonæ §. 19. à nu. 36. & seq.* Fontan. *claus. 14. glos. vnic. part. 1. n. 17.* Xam. *rer. judicatar. part. 1. def. 49. à n. 22.* Ac veram & realem solutionem & liberationem induxit & importat, Fonta. *decis. 540. à n. 9. & seq.* Caucer *part. 3. cap. 8. à nu. 12. & seq.* Nob. de Tristany *decis. 19. nu. 46.*

II Maxime extante, pro vt reperitur dictum depositum omni ex parte integrum & legitimum; quia etsi per adversarium Fons dictis suis in articulis & sedula oblati 18. Januarij 11. Martij, & 10. Junij, fol. 18. 35. & 63. telè sit deductum & allegatum, memoratum depositum 436 ₒ ₣. non fuisse nec esse integrum & legitimum, ex quo pro dicto pretio tenebatur pars ista de Sabater deponere in ipsa Tabula non solum præmissas 425 ₒ ₣. monetæ Barcinonæ depositas, sed etiam 1200 ₒ ₣. pretij dicti censualis in moneta aurei, seu argenti, computando, scilicet, nummus aurei vulgo *dobla* ad dictam rationem 3 ₒ 4 ₣. & argenteus nummus vulgo *real de vuyt* ad rationem 16 ₣. quæ summam capiunt 2100 ₒ ₣. eiusdem monetæ Barcinonæ, nec non valorem laudimij pro dicta venditione soluti, ac salarium instrumenti illius, & denique 153 ₒ 15 ₣. pro omnibus operibus & melioramentis ab eo factis (vt asseritur) in domo & hereditate ipsius Mansi Parellada: Verum decipitur in omoibus ipse adversarius Fons. Primo, nam vt clare & literaliter constat ex eodem instrumento gratiæ redemptivæ, fuit expresse actum & conventum inter ipsos contrahentes, quod

quod in casu luitionis & quitationis dictæ domus & hereditatis Mansi Parellada non remaret pro luito memoratum censuale pretij 1200 ₧. sed quod ipse Fons emptor haberet regressum ad illius actiones & obligationes, ibi: *Mes es pactat entre ditas pars, que en cas de lluitió de dita casa y heretat, y en cas de evicció, lo censal de dit comprador no se perlluít, y tinga regres à las acciones, y obligaciones de aquells, &c.* Ut observatum inquam invenitur pro hac parte dicti Sabater, tam in memoratis requisitionibus & interpellationibus, ac judicialiter in diversis suis deductionibus præsentis causæ, quam in partita Tabulæ dicti sui depositi, ibi: *Lo qual censal dit Ioan Pau Sabater promet pagar, en cas just sie, la penció de aquell, y lo preu en cas de lluitió, &c.* prout de jure tenebatur, sicuti & etiam tenetur ipse Fons pro sui parte, cum quilibet pacta conventa, & promissa ad vnguem servari debeat, Cyriac. *controvers.* 240. nu. 34. & *controvers.* 239. nu. 12. 13. & 14. tom. 2. Valanz. *consil.* 2. à nu. 54. tom. 1. Bonden. *colluct. legal.* 45. nu. 17. tom. 1. Barbosa *tract. var. axioma* 173. nu. 1. & 2. Et merito, cum illa constitutio: *Pacta conventa servabo*, ab ore Dei processit, Barbosa *ubi proxime* nu. 2. Surd. *consil.* 183. nu. II.

12 Neque eveniente casu (si forte) luitionis ipsius censualis, solvi deberet eius pretium, pentiones & rara in dicta allegata moneta aurei seu argenti, sed in moneta Barcinonæ currenti dumtaxat, non solum ex quo in primeva & originali illius creatione fuit venditum & creatum cum moneta sisenorum tunc currentium, teste dicto instrumento ipsius censualis *reducti*, sed etiam, quia ex eodem met instrumento censualis clarissime constat præexpresum censuale reductum ad dictum pretium 1200 ₧. fuit venditum ac creatum in ipsa moneta Barcinonæ, tam in pretio, quam in pentionibus, ut testantur illius expressa & formalia verba, ibi: *Pro evitando inter nos questionibus & controversijs si in tempore futuro sustineri oportuerint facimus dictam reductionem, agentes etiam tamen hæc sine præjudicio novatione & derogatione ac juris & temporis prioritas & juris potioritas & præheminentia & obligationes possite & in præchalendato instrumento censualis, gratis, &c. per nos & omnes heredes & successores nostros quoscumque vendimus, & cum præsentem reducimus dictum censuale jam creatum dictarum*

B

bismille

282
bismille librarum, & dictarum trecentum librarum de pensionibus
debitis, ad mille ducentum libras in pretio vobis dicto Iosepho
Fons Agricola Villa Apiaria dicti Diocæs. Barcinonæ his præsentanti,
& vestris, & quibus volucritis perpetuo, instrumento tamen gra-
tia redimenti mediante, sexaginta libras monetæ Barcinonæ pen-
sionis annuæ, censuales annuales & perpetuales, &c. Et Paulo
infra, ibi: Pretium vero prædicti censualis quod vobis vendi-
mus est mille ducentum libra monetæ Barcinonæ, ad forum nu-
merum seu rationem viginti mille solidorum pretij pro mille soli-
dis annuæ pensionis, &c.

13 Et cum propè transcripta verba (quæ fuerunt ac sunt
signa & testimonium mentis dictorum contrahentium Fons, &
Parellada, & demonstrant animum ac voluntatem eorum, Barbosa
tract. var. axioma 222. nu. 7.) sint tam aperta & clara, dubi-
tari nequit, quod intentio, mens, animus, & voluntas ipsorum
contrahentium fuit ac est, velle creare dictum censuale cum
moneta Barcinonæ currenti, & solvendum luendum quæ fuisse
ac esse respectivè illud (eveniente forsan suo casu) in ipsa
moneta Barcinonæ, cum certissimum de jure sit, quod quando
instrumenti verba sunt aperta & clara non admittunt interpre-
tationem, neque mentis & voluntatis quæstionem, nec minus
permittitur super illis subtiliter dialecticari Barbosa dicto
axioma 222. nu. 32. & 46. Bonden. colluct. legal. 8. nu. 26. & 158.
colluct. 35. nu. 37. & 38. colluct. 38. nu. 324. colluct. 12. nu. 47. &
seq. colluct. 40. nu. 44. & colluct. 45. nu. 86. & 88. tom. 2. Rota
coram Mantica decis. 247. à nu. 1. & seq. Ramon consil. 100.
nu. 113. Cancer part. 3. cap. 1. à nu. 293. & seq. Fonta. decis. 44.
nu. 17. & 18. vbi ex Bald. & alijs sic concludit, ibi: Nam vel-
le nimirum subtilizare vbi res est clara, nihil aliud est quam per-
nitiosè errare, &c.

14 Maxime quando verba sunt geminata (vt præsentanti in
casu ex quo ipsi contrahentes, tam in constitutione pensionis
dicti censualis, quam in clausula pretij illius vfi fuere, vt vi-
dimus, verbis *moneta Barcinona*) cum verborum geminatio
non tantum arguit magis claram perspicuam deliberatam &
enixam contrahentium mentem & voluntatem, Casanate consil. 4.
nu. 146. Valanz. consil. 25. nu. 48. & 49. tom. 1. Ramon consil. 13.
nu. 18. Cancer part. 3. cap. 21. nu. 325. Fontan. claus. 4. glos. 15.
nu. 49.

nu.49.50. & seq. & claus.7. glos.2. part.2. nu.55. & 56. Nob. de Tristany decis.3. sub. nu. 9. Nob. de Vilaplana de Bracio Militari, cap.3. nu.8. etiamsi facta sit vnico contextu, & in eodem instrumento, Surd. consil.179. nu.18. tom.2. & consil. 369. nu.16. tom.3. Giurba ad consuetud. messanen. cap.1. glos.3. nu.1. Cardinal. Tuscus pract. conclus. lit. G. conclus.28. nu.111. Gratian. discept. forens. cap.651. nu.6. & cap.737. nu.4. tom.4. Fontan. claus.7. glos.2. part.2. nu.57. & 58. Sed habet vim specialis nominationis & expressiois, Molina de ritu nuptiar. lib.3. quest. 24. nu.146. Menoch. consil.40. nu.4. tom.1. & consil.328. nu.16. tom.4. Fular. consil.95. nu.12. Carol. de Grassis de exceptionib. except.14. à nu.24. & seq. ac per tot. Bellon jun. consil.57. nu.43. Octau. Glorit. 1.respons. part.2. nu.60. Maltril. decis.206. nu.16. tom.3. Ac tollit omnem interpretationem quaestionem & dubium, Castillo controvers. jur. tom.4. cap.52. nu.13. & à nu.1. Gratian. discept. forens. cap.737. nu.5. tom.4. & cap.836. nu.8. & cap.967. nu.27. tom.5. Menoch. consil.40. nu.4. tom.1. & consil.1036. nu.9. tom.11. Octau. Glorit. 1.respons. part.2. nu.60. Surd. consil.179. nu.18. tom. 2. Carol. de Grassis dicta except.14. per tot. Bellon jun. consil. 57. nu.36. Molina de ritu nuptiar. lib.3. quest.24. sub. nu. 146.

15 Vnde sequitur, quod cum in praehabito instrumento gratiae redemptivae Mansi Parellada fit relatio, respectu dicti censualis, ad illius instrumentum cum expressione diei mensis anni & Notarij, nullam esse habendam rationem de dictis verbis adiectis in ipso instrumento gratiae redemptivae, scilicet, quod in casa luitionis censualis solvi deberet in praehabita moneta aurei seu argenti, cum relatum, de quo apparet, sit in referente cum omnibus suis qualitatibus, ac quidem verè, propriè, absolutè, naturalitè, & non fictitiè, sicque modificatur & restringitur ad terminos ipsius scripturae relatae, & propterea semper illud, & non referens isto in casu attenditur, ac praecisè attendi debet, etiamsi facta illa extitisset ab habente facultatem disponendi, Amato part.1. resol.42. nu.14. Bonden. colluct. legal.17. nu.86.87. & 88. tom.2. Casanate consil.43. nu.19. Menoch. consil.1. nu. 95. tom.1. & consil.391. nu.33. tom.4. Surd. consil.113. nu.50. Gratian. discept. forens. cap. 289. nu.1. tom.2. Redenasc. consil.36. nu.111. tom.1. Sessie decis.125. nu.40. & 41.

180
tom.2. Octau. Glorit. *respons.* 12. n.24. Barbof. *tract. var. axiom.*
201. *per tot.* Mantica *decis.* 352. nu.2. Valanz. *consil.* 27. à nu.17. &
seq. tom.1. Cancer *part.* 3. *cap.* 3. nu.226. 227. & 228. In tan-
tum, quod si in referente aliter fuerit expressum, quam in relato
continetur, talis expressio vti erronea corrui, & non attendi-
tur, vt dixit Rota coram Mantica *eadem decis.* 352. nu.2.
Et in recent. decis. 67. nu.13. *part.* 15. Amato *part.* 1. *resol.* 42.
nu.14. Menoch. *consil.* 1. nu.98. tom.1. Octau. Glorit. *respons.* 12.
nu.24. Barbosa *axioma* 201. nu.6. Bonden. *colluct. legal.* 20. nu.265.
tom.2. Præsertim si talis error etiam prouenit ex imperitia &
in Curia ipsius notarij, (vt similiter præsentem in casu) prout
oculariter cernitur ex inspectione & lectura ipsorummet in-
strumentorum censualis, & gratiæ redemptiæ, cum de iure
incuria imperitia & simplicitas notarij, ac eius error mini-
mè parti nocere quærit, Ramon *consil.* 66. *sub nu.* 32. Bonden.
colluct. legal. 16. à nu.96. & *seq.* tom.1. Menoch. *consil.* 37.
nu.141. tom.1. Merlin. *de pignor. lib.* 2. *quest.* 103. nu.16. Cy-
riac. *controvers.* 244. à nu.53. & *seq.* tom.2.

16 Alias enim, si dictum censuale reductum pretij 1200 ₰ &
creatum non fuisset in præhabita moneta Barceionæ (vt in ea
sine dubio venditum & creatum fuit, pro vt supra remanet ple-
ne justificatum) contineret in se ipsum censuale, & eius nova
creatio, nedum lesionem ultra dimidiam iusti prætij, sed etiam
ultra becem, ex quo pro 125. nummis aurei vulgo *doblas*, quod
importabat pretium eiusdem censualis in primeua eius creatio-
ne quæ fuit anno 1652. tempore in quo nummus aurei curre-
bat ad rationem 16 ₰. vt notum est, solvi deberent dicto
Fons 375. nummi aurei, computando istas ad dictam rationem
3 ₰ 4 ₰. vt deducit ac prætenedit ipse adversarius Fons in
nu.10. suæ deductionis oblatae 11. Martij præteriti fol.37. tele,
contra naturam ipsius reductionis censualis, & consequenter
exitisset ac foret illud nullum ipso iure, per *text. expressum*
l. 2. *Cod. de recind. vend.* & *l.* *Eleganter*, 7. ff. *de dolo*, Fonta.
decis. 64. à nu.1. & *seq. decis.* 65. & *decis.* 66. Cancer *part.* 1.
cap. 13. nu.12. & 43. Castillo *tom.* 7. *de tertijs*, *cap.* 18. Hermo-
silla *l.* 56. *glos.* 7. Mastril. *decis.* 247. tom.3. Giurba *decis.* 105.
Marinis *var. resol. lib.* 1. *cap.* 133.

17 Quanto magis (& omnis removeretur adversæ scrupulus,
si

si aliquis circa stabilita à nu.12. adesse poterat vt longe habest) quod cum bonitas intrinseca seu materia & pondus nummorum aurei vnquam nec tempore contractus primæ originalis creationis, nec tempore reductionis dicti censualis, neque hodie immutata nec immutatum fuere, ex quo semper in dictis respective temporibus in eadem bonitate seu materia, ac pondere ipsi nummi aurei constituti & conservati extitere, vt notorium est valde quod probatione non eget, Bonden. colluct. legal. 8. nu. 113. 114. & 115. & colluct. 44. nu. 19. & 20. tom. 1. Gratian. discept. forens. cap. 525. nu. 9. & 22. & cap. 925. nu. 6. & 12. Surd. consil. 371. nu. 17. & 18. tom. 3. Fontan. decis. 530. nu. 8. Indubium de iure est, quod hac sola de causa & ratione, eveniente si forte luitionis casu dicti censualis reducti, solui deberet illius pretium, pensiones, & rata in prefata moneta Barcinonæ currenti, cum isto in casu non tempus contractus, sed tempus solutionis haud dubie attendatur dumtaxat, vt in terminis Cancer part. 2. cap. 6. à nu. 138. & seq. ac precipuè nu. 140. ibi: Si vero pecunie bonitas intrinseca non est immutata, sed extrinseca, tunc immutatio nocet, vel prodest creditori: inspicitur siquidem tunc non tempus contractus, sed tempus solutionis, vt per doct. in d. cap. quanto, de iur. iurand. &c. Et infra nu. 142. ibi: Vtque predicta intelligantur, oportet explanare, quando dicatur bonitas pecunie intrinseca immutata, & quando bonitas extrinseca. Dico ex omnium communi suffragio, quod si materia pecunie, aut pondus immutatur, vt quia est melioris, aut peioris materie, aut maioris, vel minoris ponderis, dicitur bonitas pecunie intrinseca immutata. Si vero materia, neque pondus pecunie non immutatur, sed eadem existente materia, vel pondere, valor pecunie ex decreto Principis, aut alias creverit, aut minuerit, tunc dicitur bonitas pecunie extrinseca immutata, vt si cum hodie in Cathalonia valet scutum aureum viginti vnum solidos, statueretur vt valeret viginti quinque solidos, aut non nisi viginti. Ita colligitur ex l. 1. & fin. Coid. de vere. numis. pon. lib. 10. & l. 1. ff. de contrab. emp. & doc. et hoc aperte Purpu. &c. Rota apud Cenc. de censib. decis. 218. nu. 1. ibi: Placuit dominis esse attendendam valorem aureorum de re tempore solutionis, ex quo non est mutata bonitas intrinseca, juxta distinctionem Bart. in l. Paulus, nu. 6. ff. de solut. & est commu-

280
nis doctorum opinio, per Aret. consil. 15. &c. Et infra decis. 222. per tot. & nu. 6. ibi: Et propterea cum non appareat, quod aureus in sua intrinseca bonitate fuerit alteratus, licet sit variatus valor, solvendus est vel aureus ipse, vel eius aestimatio de tempore solutionis, cap. olim, &c. Et sic domini resolverunt solutionem census esse faciendam in scutis aureis, vel in aestimatione secundum tempus solutionis, &c.

18 Secundo, nam ut liquet ex dicto instrumento venditionis cum pacto retrovendendi, præhabitas 425 H & pretij illius fuerunt pro solvendo (inter alia) 80 H & domino directo & alodiali ejusdem Mansi Parellada, ratione laudimij ipsius venditionis, ibi: *Item etiam pro solvendo & satisfaciendo domino directo & alodiali infra scripta venditionis octoginta libras pro laudemio, &c.* Et cum istas 80 H & etiam penes se retinuit ipse emptor Fons, pater adversæ Pauli Antonij Fons, ad dictum effectum solvendi eas præexpresso domino directo & alodiali, nequit dictus Fons illas petere pro credito huic partæ Joannis Pauli Sabater redimentis, nec ille easolvere ipsi Fons; cumolvere bis idem, sit contra bonam fidem, l. bona fides, ff. de reg. jur. Bonden. colluct. legal. 5. num. 5. & colluct. 17. num. 30. tom. 1. & colluct. II. num. 149. tom. 2. Surd. consil. 435. nu. 25. tom. 3. Valanz. consil. 183. à num. 29. tom. 2. Tertio, quia ut constat ex thenore ejusdem partitæ Tabulæ memorati depositi 436 H & ipsum Sabater similiter ex illis dixisse & scriptisse in eadem Tabula communium depositorum dicto Fons 6 H 10 & pro salario instrumenti ejusdem venditionis, ibi: *Sis lliuras dèn sous per lo salari de dit acte de venda à carta de gracia, &c.* Quæ vim verè & realis solutionis habet, Cancer part. 3. cap. 8. à num. 12. & seq. Fonta. decis. 540. à nu. 9. & seq.

19 Denique, licet pro illiquido dictorum operum & melioramentorum per ipsum adversarium Fons voluntariè deductorum ac petitorum sufficiebat depositum 4 H 10 & quod fecit hæc pars dicti Sabater in eadem partita Tabulæ, ibi: *Y las restants quatre lliuras y dèn sous, per ferli tenir y valer qualsevols pretencions poguès pretendrer dit Fons, sobre dita casa y heretate, per qualsevols causas y rahons, &c.* ad effectum ut teneretur ipse Fons dictum acceptare depositum, Cancer part. 3. cap. 8. à num. 7. & seq. Nob. de Tristany decis. 19. nu. 55. in fine tom. 1.

Ut in terminis declaravit Senatus Regia Sentencia lata 27. Octo-
bris 1655. referente Nob. Regente de Cortiada, in causa Nob.
Marię de Semmanat & de Lanuça, cum Nob. Josepho de Ol-
mera & Altarriba, & Nob. Joanne Baptista Planella, Actuario
Preve, ibi: *Nec relevat exceptio melioramentorum per dictum Nob.*
Josephum Olmera & Altarriba opposita, quia predicta melioramenta
non tribuunt ipsi justam causam recusandi acceptare dictum depositum,
&c. Insuper quia dicta melioramenta tempore depositi dictarum
2500 ₧ & erant illiquida, unde satisfecit dictus Nob. Henricus
de Semmanat & de Lanuça deponendo duos solidos pro illiquido, &c.

20 Est ponderatione dignum, quod non solum de dictis
pratenfis operibus & melioramentis (pro forma articulatis) mi-
nimè constat ex meritis processus, nec de illis constare potest.
Imo potius ex pluribus testibus ministratis per hanc partem de
Sabater super 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 35. 37. 38. 39. 40. 41.
42. & 43. ex dictis suis articulis oblati 4. Maij currentis anni
1712. quorum depositiones leguntur a fol. 82. ad 49. retro plenif-
simè constat, ipsam adversam memorati Fons devastasse & quasi
anichilasse dictam domum & hæreditatem Mansi Parellada, mo-
tivis pro hac parte de Sabater expressis ac justificatis à nu. 17.
dictæ suæ deductionis resolutivæ oblatę 17. currentis mensis
Septembris 1712. & quod iste deteriorationes sunt valoris à
communi & publica estimatione 1161 ₧ 16 ₧. & ultra, ut
farentur etiam ipsimet testes in eorum dictis factis ad instantiam
ejusdem Fons super 6. ex suis interrogatorijs datis 7. Junij propè
dimissi, fol. 109. 93. 84. 75. & 70. retro, & adhuc sine alijs quam-
plurimis deteriorationis quas ipsi testes exprimunt ac declarant
super 42. & 43. eorundem articulorum, fol. 87. 78. 77. 72. 67. 62.
& 58. retro, quæ hic referre potius lamentabile, quam molestum
foret.

21 Ex quo sequitur luce clarius, quod ex desuper plenè
justificatis à num. 11. constat, memoratum depositum 436 ₧ &
factum per hanc partem de Sabater, pro pretio instrumenti dictę
gratię redemptivę Mansi Parellada, non solum fuit ac est plus
quam integrum, sed etiam purum ac liberum, sicque omnino
legitimum, & non conditionale, non obstante quod in calce
ipsius partitæ Tabulæ fuerunt positæ ad soltam Magnifici R. S.
Jacobi Balart Relatoris, & Josephi Llaurador Notr. pub. Bar-
cino-

180
cinonæ ad effectum obtinendi iste, à dicto Fons, præhabitam
revenditionem Mansi Parellada favore ipsius Sabater, ibi: *Las
quals sien soltas quant dit Magnifici Doctor Jaume Balart Relador
de dita causa, y Ioseph Llaurador Not. pub. de Barcelona ho diràn,
ço es dit Llaurador à effecte de cobrar revenda de dita casa, &c.*
Cum de jure hujusmodi solta, seu tacita conditio tanquam in-
trinseca, & proveniens ex natura ipsius contractus, non facit
depositum conditionale, sed remanet purum, liberum, & legiti-
mum, Giurba decis. 98. nu. 7. & 8. Castillo decis. 115. nu. 6. tom. 2.
Gregor. de censib. quæst. 5. n. 290. & 291. Rota post Cenc. de censib.
decis. 277. in fine, Nob. de Tristany decis. 19. nu. 47. & 48. Vt simi-
liter declaravit Senatus in eadem Regia Sententia dicti Nob.
Regentis de Cortiada, ibi: *Nec refert quod depositum ut relever
debeat esse purum & liberum, non conditionale, nec cautelatum, adeo
quod creditor possit ad libitum illud exigere, & quod depositum de
quo agitur fuit factum ad soltam Francisci Pla Notarij ad effectum
ut penes eum firmaretur instrumentum retrovenditionis, solum enim
depositum quod habet conditionem extrinsecam vitatur, non vero
illud quod habet conditionem intrinsecam, & in pacto de retrovendendo
depositum non vitatur, si fiat cum conditione facta scilicet retroven-
ditione, quia hæc esse conditio intrinseca, quæ est de natura contra-
ctus ad quam creditor cogi potest, & licet in nostro casu depositum
simpliciter fuit factum ad soltam Francisci Pla Notarij Barcinonæ.
Tamen in pacto de retrovendendo venditor qui vult illius pacti vir-
tute rem venditam recuperare, potest deponere pretium ad soltam cu-
iuscunque etiam Iudicis, & illud validum est, &c.*

22 Atque ita indubium est, quod vigore præfatæ dona-
tionis ac cessionis juris luendi, & dicti legitimi depositi 436 ₧ ₧.
vim verè & realis solutionis inquam habentis, cum relata pro-
missione solvendi pensiones dicti censualis 1200 ₧ ₧. & ejus
pretium in casu luitionis, dominium præfati Mansi Parellada,
ejusque terrarum honorum & possessionum redditum seu trans-
latum fuisse ipso jure in favorem istius partis Joannis Pauli Sa-
bater redimentis; ex quo juxta crebriorem humaniorem &
æquam opinionem in Senatibus amplexam, oblato à redimente
pretio ipso jure rei dominium in eum transit seu redit sine
traditione, præsertim si pactum de retro invenitur (ut præsentii
in casu) verbis directis conceptum, *Castr. in l. venderet, nu. 6.*

ff. de

ff. de pignor. act. Tiraquel. de retract. convent. S. I. glos. 7. à nu. 14.
 Boer. decis. 182. nu. 38. Pereira de emptio. & venditio. cap. 28.
 nu. 22. circa medium, vers. Quare adverte, &c. Mantica de tacit.
 & ambig. lib. 4. tit. 32. num. 68. 70. & 73. in fine, Merlin. de pig-
 nor. lib. 5. tit. 2. quest. 64. num. 18. Thesau. quest. forens. lib. 2.
 quest. 72. à nu. 1. & quest. 81. num. 3. Magon. decis. lucen. 80. n. 2.
 optimè Casanate consil. 7. nu. 10. & 11. Fonta. decis. 80. num. 7.
 Marius Giurba decis. 93. in principio, & num. 1. ibi: Tertius pro-
 positus fuit articulus, in quo discutiendum duximus, in Primis:
 An oblato à redimente precio, ipso jure rei dominium in eum tran-
 seat, sine traditione. An in executione sententię contra Don Io-
 seph lata, citandus erat Nicolaus, ut procedat iniunctio ejus in-
 quilino facta ad migrandum. Ad P. fuit resolutum, oblato pretio
 sine traditione, retro transferri dominium in venditorem, ex hoc
 revendendi pacto, adeo ut contra quemlibet rei eiusdem possesso-
 rem, reivindicatoria agere ipse possit, ex Castr. l. si venderet. nu. 6.
 ff. de pignor. act. copiosius defendit Mantica de tacit. & ambig.
 lib. 4. tit. 32. à nu. 44. cum seq. magis comm. dixit Thesau. lib. 2.
 forens. quest. 72. nu. 1. quest. 81. nu. 3. Carpan. ad stat. mediol. 417.
 nu. 394. nu. 1. Caball. consil. 96. Cagnol. in l. 2. nu. 117. Cod. de
 pact. inter empt. & vendit. Cald. in l. si curatorem habens glos.
 sua facilitate nu. 65. 66. Marilia decis. 75. nu. 6. Cassanat. consil. 7.
 nu. 10. Ponte de laudem. quest. 37. nn. 2. Gutier. conf. 27. nu. 2.
 Felician. de cens. lib. 1. cap. 6. nu. 6. tom. 2. Covarrub. in 3. resolut.
 cap. 8. nu. 2. 3. Vasq. Illust. controvers. cap. 69. nu. 8. Gabr. conf. 66.
 nu. 3. 4. vol. 1. Pinell. in l. 1. part. 2. nu. 20. Cod. de bon. matern.
 Grauet. conf. 201. Cassane. conf. 33. nu. 7. conf. 41. nu. 6. qui se-
 cundum hanc Castr. opin. in parlamento Parisiensi, & Burdegalen-
 si iudicatum fuisse inquit, eam que crebriorem, humaniorem, æquam,
 rationalem, & amplectendam testatur, atque ita iudicatum affirmat,
 Boer. decis. 182. magis comm. probat Cannet. in c. volentes, S. operæ
 pretium fol. mihi 30. magis comm. Magon. decis. lucen. 80. nu. 2.
 Cornaz. decis. 84. nu. 1. 2. veriore, & æquiore, Caval. decis. 16.
 nu. 6. 7. 11. 26. magis comm. Menoch. conf. 63. in princ. & nu. 14. &c.

23 Nec mirum, cum fructus dicti Mansi Parellada de-
 beantur sine dubio huic parti Joannis Pauli Sabater redimen-
 tis à die præfati depositi seu soluti pretij gratiæ redemptivæ,
 iuxta Senatus observantiam Fontan. decis. 72. à nu. 1. & seq.

non solum ex quo adversarius Fons constitutus reperitur ex tunc in vera mala fide, sed precipue quia fructus sequuntur dominium, seu dominum, & ad eum spectant, ad quem pertinet dominium, cuius sunt indubitata sequela, Bonden. *col. luct. legal.* 26. nu. 147. tom. 2. Anton. Faber *in suo Cod. lib. 8. tit. 38. de revoc. donat. def. 55. in alleg. nu. 2.* Andreol. *contro. vers.* 255. nu. 3. Amato *part. 1. resol.* 83. nu. 15. Valanz. *consil.* 156. à nu. 26. & seq. & *consil.* 196. à nu. 13. & seq. tom. 2. Merlin *de legitima lib. 2. tit. 1. quest. 1. nu. 19. & 28.* Fontan. *decis.* 99. nu. 16. & 17. & *decis.* 572. à nu. 15. & s. q.

24 Vnde innegabile eruitur consequens, quod cum memoratus novus titulus, & nova causa dictæ donationis & cessionis juris luendi, supervenit huic parti Joannis Pauli Sabater post dictam eius suppositam conductionem seu locationem Mansi Parellada, cum suis terris & pertinentijs, teste omni processu, sine dubio vigore illius, ac dicti legitimi depositi pretij ipsiusmet venditionis gratiæ redemptivæ, cum accessorijs, fuit sibi mutata dicta eius causa naturalis possessionis seu detentionis Mansi Parellada (quam ante utri colonus seu conductor habebat *ut supra in nu. 5. fuit plene justificatum*) in possessionem ipsius Mansi jure & nomine proprio, ita ut ex tunc iuste ipse Sabater incepit eum possidere ex dicto suo novo titulo, & nova causa, non obstante dicta *l. si quis conductionis, Cod. locat.* cum ista lex non procedat nec locum habet quando novus titulus, & nova causa supervenit colono seu conductori aut locatori post conductionem seu locationem, ideoque nec doctores desuper nu. 3. in contrarium adducti, ut inquit *tex. in. l. cum nemo, Cod. de acq. posses. ibi: Nulla extrinsecus accedente causa, &c.* Ac docent communiter omnes Interpretes & DD. qui super eadem *l. si quis conductionis* ex professo scripserunt signanterque Albe. *in l. si quis fundum S. fin. ff. locati. ubi sic limitat dictam l. si quis conductionis* Jason. *consil.* 158. *vers. quinto principaliter, &c.* Et *vers. ultra eorum, &c.* lib. 2. Anton. Faber *in suo Cod. lib. 4. tit. 42. de locat. def. 10. & in alleg. nu. 3.* Rota apud Puteum *decis.* 165. nu. 4. & 5. lib. 1. *in correctis, & coram Gregor. XV. decis.* 92. nu. 3. & ibi Ad- dent. Peregrin. *decis.* 131. nu. 13. & 14. Post. *de manuten. observ.* 54. nu. 27. Menoch. *de recuperand. posses. remed.* 11. nu. 42. *vers.*

Decla-

Declaratur, quarto non procedere, ubi supervenisset nova causa
 non restituendi, tunc enim super illa ante restitutionem auditur
 conductor. Sic declarat dictam l. si quis conductionis Alb. in l. si
 quis fundum, §. finali, ff. locati, quem es sequutus Iaso. &c.
 Et nu. 43. Cancer part. 1. cap. 14. sub. nu. 84. in additionatis
 vers. nisi nova supervenisset causa conductori, &c. Et nu. 96.
 vers. cum nemo possit mutare sibi causam possessionis, nisi super-
 veniat causa extrinsecus, l. cum nemo, &c. Rota apud Post.
 post eundem tract. de manuten. decis. 322. sub. nu. 7. ibi: Quod colonus
 ex titulo superveniente mutat sibi causam possidendi, ut possideat
 nomine proprio, Put. decis. 165. &c. Alvar. Valasc. tom. 1. con-
 sult. 42. per tot. præcipue nu. 3. ibi: Cæterum prædictis non ob-
 stantibus respondi, prædictam legem Regiam intelligendam & re-
 stringendam ad titulum habitum ante conductionem, secus si postea:
 pro quo citavi Albe. in l. si quis fundum, §. fin. ff. locati, qui
 ita limitat d. l. si quis conductionis, ut non procedat, quando
 post conductionem supervenit conductori nova causa non restituendi,
 sequitur jas. consil. 158. vers. quinto principaliter lib. 2. Plo-
 tus in l. si quando, nu. 193. vers. fallit secundo, &c. Et in fi-
 ne ipsius consultationis sic decisum suo in Senatu testatur, ibi:
 Unde ex prædictis in proposita questione iudicatum pro conductore,
 ratione novi tituli, aliunde provenientis post conductionem, &c.

25 Eiusdem opinionis ac Sententiæ sunt etiam ipsimet
 Doctores in contrarium allegati supra nu. 3. in primis ipse
 Cancer part. 1. cap. 14. sub. nu. 84. & in nu. 96. item Merlin
 Pignatel. controvers. forens. tom. 1. cent. 1. in nu. 9. item Anton.
 Faber in suo Cod. lib. 4. tit. 42. de locat. def. 12. vers. si non
 adeo in promptu, &c. item Menoch. de recuperand. posses. re-
 med. 11. in nu. 42. & 43. item Pacion. de locat. & conduct. cap. 65.
 in nu. 45. 87. 88. & 104. item Cardinal. Tuscus pract. conclus.
 lit. C. conclus. 608. in nu. 27. item Sperel. decis. 100. in nu. 12.
 tom. 1. item Rubeus in annot. ad decis. 420. in nu. 82. 86. 87.
 & 88. part. 4. tom. 2. recent. item Cardinal. de Luca de credito
 & debito discurs. 18. in nu. 9. tom. 8. (qui cum solus Rubeus
 ubi proximè laudat, non est aliter intelligendus, ex quo Doctoris
 dictum intelligi debet, secundum auctoritatem quam allegat, Go-
 bius consult. 64. nu. 94. Bonden. colluct. legal. 28. nu. 71. tom. 1.
 Romaguera ad Conciol. lib. 2. rub. 28. nu. 7.) item Post. de

manuten. observatio. 54. in nu. 23. 24. & 27. denique Peguera
decis. 164. Fontan. decis. 136. & 137. & Nob. de Tristany de-
decis. 58. nu. 13. in fine, cum isti non discutiunt ad plenum hunc
articulum, est de illis parvi faciendi. Ultra quod est conclusio
generalis, quod ex supervenientia novi tituli, & novæ cause
haud dubie quis possessionem sibi mutari jure & nomine pro-
prio, etiam sine alia animi declaratione, & debetur ei manutentio,
etiam ad exclusionem manutentionis alterius, Bonden. colluct.
legal. 47. nu. 7. & 10. tom. 1. Post. de manuten. dicta observatio. 54.
à nu. 23. 27. & 28. Crescent. de restit. spolia. decis. 5. Merlin de
pignor. lib. 3. tit. 2. quest. 76. nu. 4. 5. & 7. Addent. ad Argel.
de legit. contradict. quest. 13. art. 9. Andreol. controvers. 190.
à nu. 1. Gratian. discept. forens. cap. 700. nu. 59. & 60. tom. 4.
& cap. 954. à nu. 1. tom. 5. Barz. decis. 73. nu. 35. & seq. Rota
decis. 557. nu. 2. part. 2. recent. Farinac. & coram Mantica de-
cis. 71. nu. 1. & 10. & decis. 245. nu. 4. & 12. & coram Gregor XV.
decis. 92. nu. 3. & ibi Addent. & decis. 346. in princ. & nu. 2.
& apud Post. post ipsum tract. de manuten. decis. 169. nu. 1. 2.
& 4. decis. 173. nu. 1. decis. 230. nu. 4. decis. 322. nu. 7. decis. 325.
num. 12. decis. 329. num. 5. decis. 633. num. 4. & 5. & decis. 634.
num. 2. & 3.

26 Optima quæ ratione, quia cum vigore dicti pacti re-
trovendendi, & memorati integri & legitimi depositi pretij
eiusdem venditionis gratiæ redemptivæ Mansi Parellada, fuit
resolutum ipso jure non solum dominium eiusdem Mansi Pa-
rellada, quod ante habebat adversarius Fons, & redditum seu
translatum illud in favorem istius partis de Sabater redimentis
(vt supra in nu. 22. & 23. extitit plenè justificatum) sed etiam,
eisdem motivis, fuit pariter resolutus ipso jure idemmet con-
tractus gratiæ redemptivæ, Covarrub. var. resol. lib. 3. cap. 8.
nu. 2. & 3. Mantica de tacit. & ambig. lib. 4. tit. 32. nu. 68. 70.
& 73. in fine, Nob. de Tristany decis. 19. nu. 57. & pulchrius
Post. de manuten. observatio. 57. nu. 24. in fine. Absque vlla dif-
ficultate fuit similiter resoluta ex tunc quælibet possessio dicti
Mansi Parellada, quæ antea residebat in personam adversarij
Fons, & illa statim redita seu translata huic parti de Sabater
redimenti ex vi temporalitatis jam finitæ, & juste (vt dixi)
incepit ex tunc illum possidere iure & nomine proprio, ex di-
cto

Sto novo eius titulo & nova causa, sine ulteriori retraditione,
 Alvar. Valasc. eadem consult. 42. sub. nu. 3. vers. ex eo quod
 finitum est, &c. Paul. consil. 3. volum. 2. Chassan. consil. 41. nu. 7.
 Menoch. de recuperand. posses. remed. 11. nu. 43. Casanate con-
 sil. 7. à nu. 12. ibi: Nono. non solum in Aragonia ex pacto de
 retrovendendo luitione subsequuta ipso iure retransferri dominium,
 verum & possessionem veram, realem, & actualem absque ulte-
 riori retraditione. Quasi possessio temporaliter concessa fuerit, &
 luitione subsequuta retransferatur ipso iure in redimentem, ex vi
 temporalitatis finite, Molineus §. 3. nu. 172. Bald. &c. Post. de
 manuten. observatio. 57. sub nu. 24. ibi: Quemadmodum qui
 vendidit cum pacto redimendi concepto per verba directa, potest,
 utendo pacto, & oblato, consignato, & deposito pretio, facere se
 possessorem, & obtinere manutentionem, quamvis secus si pactum
 sit per verba obliqua, pro ut in dubio presumitur, Chassa. cons. 33.
 nu. 2. & 3. & cons. 41. nu. 7. ex Castr. in l. à te Cod. de pact.
 convent. cum resolutio contractus, que fit ipso iure, intelligatur
 etiam quo ad possessionem, Chassan. d. cons. 41. nn. 7.

27 Cum finito & resoluto locatoris seu datoris iure, ma-
 xime ex necessitate precedentis pacti de retrovendendo (ut
 presentis in casu) finitur & resolvitur etiam per consequens,
 ex ipsamet necessaria causa, & alias, jus conductoris seu ac-
 ceptoris, & res ad suam primevum statum & naturam redit, ut
 in terminis Alvar. Valasc. dicta consult. 42. sub. nu. 3. Menoch.
 de recuperand. posses. remed. 11. nu. 43. Amato part. 1. resol. 4.
 nu. 4. 15. 16. & 17. cum multis, Casanate consil. 7. nu. 7. & 8.
 Maltril. decis. 114. n. 57. & 58. tom. 2. Pacion. de locat. & conduct.
 cap. 61. n. 61. Molina de Hispan. primog. lib. 1. cap. 21. à nu. 1. & seq.
 & ibi Maldonado, idem Menoch. consil. 447. à nu. 1. & seq.
 tom. 5. Mantica de tacit. & ambig. lib. 4. tit. 32. nu. 96. Rota
 apud Post. post tract. de manuten. decis. 335. nu. 17.

28 Cessante enim causa possessionis, aut finito tempore,
 vel resoluta conditione, cessat quoque, finitur, ac resolvitur
 ipsa possessio, & nequit illius virtute quis manuteneri, Ra-
 mon cum multis in consil. 56. sub n. 12. ibi: Proinde statim ac Ci-
 vitas elocavit servata forma dicte Sententie quasi cessante causa
 possessionis, vel finito tempore, aut resoluta conditione, cessavit
 quoque, & fuit resoluta possessio, ut tenent omnes Doctores &

signanter Tiraquellus de jur. constit. possess. 29. lim. nu. 1. fol. 243. ubi dicit possessionem constitutariam, vel precariam suam vim obtinere quamdiu durat causa sive titulus, hac autem finita, aut cessante resolvitur finiturque possessio, Negu. in lib. responforum, &c. Et Paulo infra nu. 16. 17. & 18. ibi: Et in proprijs terminis non posse quem in possessione manuteneri cuius causa cessavit, aut finitum est tempus, vel resoluta conditio. ex Bald. in l. unica C. uti possidetis tradit Peregrin. de fideicommiss. &c. Ludovis. d. decis. 283. & additio ad decis. 332. nu. 6. eiusdem Ludovis. ubi quod resoluta conditione resolvitur possessio, nec est manutentibilis, iuxta text. in l. qui absenti, §. 1. de adquir. vel amitten. possess. & in cap. olim, &c. idem Ramon consil. 57. nu. 8. & 9. ubi quandam similem Senatus Aragoniæ declarationem refert, Ramon ipse consil. 58. nu. 9. & 10. ubi pariter inquit: Et est ratio ultra prædicta, quia nemo potest manuteneri in possessione, cuius causa cessavit, aut finitum fuit tempus, vel resoluta conditio, ex Bald. &c. Et consequenter adversarius Fons nullam manutentionem præhabiti Mansi Parellada prætere ac peti potest, cum manutentio sine possessione non detur, & si conceditur solet revocari, seu in melius commutari, Post. de manutent. observatio. 15. à nu. 1. & seq. Rota apud eundem Post. de manutent. decis. 68. nu. 27. & decis. 129. nu. 3. Imò potius in omni casu foret dicta manutentio huic parti de Sabater proculdubio concedenda, licet haberet solam possessionem naturalem ipsius Mansi dumtaxat, cum ista sufficiens sit ad manutentionem obtinendam, Post. de manutent. observatio. 16. nu. 3. Alvar. Valasc. consult. 79. nu. 9. tom. 1. Etiam contra civiliter possidentem, Menoch. de retinend. possess. remed. ult. à nu. 15. ad 20. Rota apud Post. post. tract. de manutent. decis. 498. nu. 1.

29 Intantum huiusmodi procedit veritas, quod non solum ex hucusque stabilitis à nu. 24. constat, hanc partem de Sabater noluisse à die præchalendati sui novi tituli donationis ac cessionis juris luendi ei superventi, & memorati legitimi depositi pretij dictæ gratiæ redemptivæ Mansi Parellada, amplius recognoscere in dominum ejusdem Mansi adversarium Fons, & illum possidere imagine ipsius, sed pro se, & nomine proprio, pro ut omni cum effectu ipse Sabater ex tunc ipsum Mansum cum suis terris & pertinentijs verè, realiter, & actualiter poss-

possedit ac possidet, & quod ista possessio actu continuatur ab eo, & vult illam continuare, vti eius propria vna cum ipso Manso, vt clare etiam colligitur & probatur ex factis huius partis ipsius Sabater expressis per eundem Fons ab articulo 4. ex suis oblatis 18. Januarij labentis anni 1712. f. 18. telæ, cum animus & voluntas magis factis, quam verbis declaratur, Post. de manuten. observatio. 57. à n. 61. ad 64. & post tractat. decis. 225. n. 3. & 4. Giurba decis. 43. n. 34. in fine, Nob. de Tristany decis. 19. sub n. 68. vers. voluntas enim, &c. tom. 1. Et non præsumitur mutata, Post. de manuten. eadem observatio. 57. nu. 59. & post tractat. decis. 217. nu. 46. Bonden. colluct. legal. 50. nu. 30. 31. & 32. tom. 2. Nec non ex sustentatione præsentis litis seu causæ, cum per illam similiter satis probetur ipsius Mansi possessio, favore eiusdem Sabater, Rota apud Seraphin. decis. 1415. nu. 3. tom. 2. & coram Burat. decis. 693. nu. 3. & ibi Addent. lit. A. & decis. 728. n. 3. Vrceol. consult. forens. part. 2. cap. 57. nu. 22. Verum etiam, quia ex depositionibus Balthazaris Bros testis 2. & Petri Joannis Bosch testis 3. factis ad instantiam eiusdem adversæ de Fons super dictis suis interrogatorijs constat, memoratum Sabater tenuisse ac possedisse, tenere quæ est possidere ipsam domum & hereditatem mansi Parellada, vt videre est ex eorum dictis nempè Bros testis 2. super interrogatorio 7. fol. 84. retro, ibi: *Dixit que lo que ell testis pot dir sobre lo contengut y narrat en dit interrogatori es sols que ha oit dir vna y moltes vegadas publicament à la major part dels de dita Vila de Masquesa, que dit Pau Antoni Fons havia dit que ja havia guanyat lo possessor de la causa aportava ab Ioan Pau Sabater, y que lo volia trauerer de casa y que apres no tenia hi tornàs mes à entràr, ni à poschirla com vuy en dita, encara publicament se continua en dir-se en dita Vila lo predit en la conformitat pre dita.* Et Bosch testis 3. super interrogatorio 2. fol. 76. retro, ibi: *Dixit que ell testis en lo temps de son recort no ha vist tenir ni possehir à dits Eularia Parellada viuda, y Pere Parellada son fill la casa y heretat narra dit interrogatori anomenada lo Mas Parellada situat en lo Terme de Masquesa, si sols pot dir haverla vista possehir de dit temps de son recort que serà de mes de 40. anys à I. seph Fons pages de Piera, apres à Pau Antoni Fons pages de dita Vila son fill, y vuy dit Ioan Pau Sabater, &c. Qui plenè ipsam poss-*

possessionem probant favore ipsius Sabater, Bonden. *collect.*
legal. 44. nu. 18. & 27. tom. 2. Valanz. *consil.* 126. nu. 32. tom. 2.
Post. *de manuten. observatio.* 91. sub. nu. 3. & *observatio.* 38. nu. 14.
Surd. *consil.* 73. nu. 39. tom. 1.

30 In nihilo obstante præhabita assertione seu confessione
judiciali ex adverso de Fons allegata, triplici juridica ratione.
Prima est, quia dicta supposita assertio aut confessio fuit fa-
cta seu emissa per Procuratorem istius partis de Sabater non
habentem ad id speciale mandatum, sed simplex ad lites ran-
tum, & non informatum de facti veritate, qua propter nullius
momenti est illa, cum Procurator sine speciali mandato mi-
nimè in præjudicium sui principalis & eius possessionis aliquid
fateri quæit, neque illi nocere, etiam in manutationis judi-
cio, Post. *de manuten. observatio.* 57. nu. 46. & 47. Rota apud
ipsum Post. *de manuten. decis.* 166. nu. 51. & coram Mantica
decis. 302. nu. 5. Menoch. *consil.* 2. nu. 368. tom. 1. Faber in suo
Cod. lib. 7. tit. 24. de confes. defi. 5. Ramon *consil.* 46. nu. 15.
Nob. de Tristany. *decis.* 128. nu. 27. & 30. tom. 3. Ut censuit
Senatus in Regia Sententia lata 21. Novembris 1671. referente
Nob. domino Josepho de Ferrer, in causa Teclæ Pujals, con-
tra Petrum Gras, Not. Texidor. Secunda ratio est, quia
dicta prætensa assertio seu confessio fuit emissa per ipsum Pro-
curatorem contra facti veritatem, & sic omnino erronea, cum
ex desuper plenè justificatis à nu. 22. & seq. constet, hanc par-
tem de Sabater extitisse ac esse relati mansi Parellada verum
& indubitatum dominum & possessorem, non vero adversa-
rium Fons. Et juris enucleati est, quod erronea assertio seu
confessio non solum corrigi & revocari potest, vt fecit ipse
Sabater statim quæ illa evenit ad ejus notitiam in principio
suorum articulorum in prima instantia oblato 6. Februarij
labentis anni fol. 21. telæ, ac etiam in principio istius de-
ductionis resolutivæ personaliter oblata in præsentis supplica-
tionis causa 17. currentis mensis Septembris, verum nec mi-
nus in aliquo sibi nocere ac præjudicare potuit nec quæit,
etiam quod dicta supposita assertio seu confessio facta extitit-
sit in articulis, & acceptata fuisset ab eodem adversario Fons,
docto de errore, vt præsentis in casu, l. error 7. *Cod. de jur.*
& fact. ignor. Mascard. *de probationib. conclus.* 378. à nu. 1. &
seq.

seq. tom.1. Cyriac. omnino videndus controvers. 546. à nu. 117. ad 126. tom.3. Marta de iurisdic. part. 2. cap. 8. nu. 29. Anton. Faber in suo Cod. lib. 4. tit. 14. de probat. & præsumpt. defi. 45. nu. 5. & in alleg. nu. 5. Marc. Anton. Maceraten. var. resol. lib. 3. resol. 21. à nu. 1. & seq. Surd. consil. 311. nu. 72. tom. 3. Menoch. consil. 191. à nu. 62. tom. 2. Ripoll de magist. logie maris, cap. 9. nu. 27. 28. & 29. Nob. Senator de Amigant ad Peguera rub. 8. de petitione, &c. nu. 29. Et eo magis si erronea assertio seu confessio emissa seu facta invenitur per simplicem Procuratorem (ut hic) Menoch. consil. 409. nu. 64. tom. 5. Rosa consult 56. nu. 14. & 17. Rota post Merlin de pignor. decis. 119. nu. 11. & 12. & apud Cenc. de censib. decis. 210. nu. 7. & 8. Bonden. colluct. legal. 17. nu. 9. 10. 14. & 15. tom. 1. Qui enim errat non fatetur, Cyriac. controvers. 546. nu. 121. tom. 3. Valanz. consil. 27. nu. 8. tom. 1. Anton. Faber in suo Cod. lib. 4. tit. 10. quand. fisc. &c. defi. 8. in alleg. n. 13. Nec per nostrum affirmare, vel negare immutatur rei veritas, Cyriac. vbi proximè n. 122. Menoch. consil. 86. n. 94. tom. 1. Quæ sola in Supremo Senatu attenditur, Fontan. decis. 25. nu. 14. & decis. 448. nu. 2. Cancer part. 2. cap. 2. nu. 259. & 260. Xammar de offic. jud. part. 1. quest. 9. nu. 103. Nob. Senator de Amigant ad Peguera rub. 16. de supplic. interpon. nu. 28. Anton. Faber in suo Cod. lib. 4. tit. 15. de testibus, defin. 33. Tertia est ratio, quia cum prædicta possessio Mansi Parellada & eius terrarum honorum & possessionum, in favorem istius partis de Sabater plene justificata, fuit sibi acquisita de Iure, prout supra justificavi à nu. 24. ad 29. non potuit nec potest allegata sui Procuratoris assertio seu confessio illi nocere neque præjudicare, cum assertio vel confessio facta in iis quæ non pendent à potestate asserentis seu confitentis, sed à Iure nihil operatur, & omninò est contemnenda, sicque tanquam irrelevans nec prodesse, nec nocere valet, Surd. decis. 104. n. 30. Cyriac. controvers. 337. n. 24. tom. 2. Altograd. consil. 60. n. 97. & 98. tom. 1. Rota coram Burat. decis. 168. n. 26. Bonden. colluct. legal. 50. n. 174. tom. 2.

31 Minus facessit quod etiam objicitur ab ipso adversario Fons, nempe, quod vigore dictæmet *l. si quis con-*

220
ductionis, *Cod. locat.* non potest hæc pars de Sabater oppo-
nere contra eum de præhabita exceptione dominij seu pro-
prietatis Mansi Parellada, nisi prius illo sibi restituto. Ete-
nim respondetur, hoc procedere quando exceptio dominij
seu proprietatis adhuc justificari debet, & alias est turbi-
da & intricata, non vero casu in quo talis exceptio jam
invenitur probata, & est liquida clara & notoria, vt sic
distinguendo & opiniones conciliando scripserunt in ter-
minis ipsius legis Menoch. *de recuperand. possess. remed.* 11.
num. 44. Peregrin. *de fideimom. art.* 46. nu. 35. & art. 48. à
num. 42. & num. 47. Maranta *in sua praxi distinct.* 7. num. 49.
in fine pag. 129. Anton. Faber *in suo Cod. lib.* 4. tit. 42 *de*
locat. defi. 12. *vers. si non adeo in promptu, &c.* Et ante
defn. 10. Cardinal. Tuscus *præct. conclus. lit. C. conclus.* 608.
num. 27. idem Peregrin. *decis.* 131. num. 14. *vers. secundo*
respondeo, &c. Pontan *de rest. spol. lib.* 3. cap. 5. num. 134.
Rim. jun. *consil.* 121. num. 23. ac per tot. Pacion. *de locat. &*
conduct. cap. 65. sub num. 80. *vers. tamen est, &c. usque ad*
num. 89. Rubeus *in annot. ad decis.* 420. nu. 82. part. 4. tom. 2.
recent. Et generaliter, quod exceptio dominij seu proprie-
tatis sic probata, locum habeat & admittatur in quocun-
que manutentionis iudicio, docent Post. *de manuten. obser-*
vatio. 42. à num. 140. & seq. Pacific. *de salvan. inspect.* 1.
cap. 4. à num. 22. & seq. & *inspect.* 2. cap. 2. à num. 15. &
post *tract. decis.* 1. num. 8. *decis.* 63. num. 3. & 4. & *decis.* 69.
num. 2. Argel. *de legit. contradict. quest.* 4. num. 74. *quest.* 7.
num. 27. *quest.* 17. num. 17. *quest.* 19. num. 29. & 74. Cancr
part. 1. cap. 18. num. 32. per tot.

32 Præsertim si talis exceptio dominij seu proprietatis,
aut eius quæstio, in iudicium fuerit deducta per ipsum co-
lonum seu conductorem, & locator contestatus sit, ac statim
exceptioni non contradicit, Menoch. *de recuperand. possess.*
remed. 1. num. 163. & 166. Sperel. *decis.* 100. num. 12. tom. 1.
Anton. Faber *in suo Cod. lib.* 4. tit. 42. *defn.* 10. & *in alleg.*
num. 3. Vt omnia in casu occurrenti, ex quo hæc pars dicti
Sabater vti legitimi successoris ac domini memorati juris
luendi præsentem introduxit litem die 23. Maij 1711. pe-
tendo

tendo tam in supplicatione introductoria, quam suis in articulis condemnari adversarium Fons ad sibi firmandum dictum retrovenditionis instrumentum domus & hæreditatis Mansi Parellada, & in sedula comparationis ipsius Fons oblata 8. Junij eiusdem anni, qua fuit ab eo lis contestata, Nob. de Amigant ad Peguera *rub. 11. de litis contestatione, sub num. 2. & num. 7. Cancer part. 3. cap. 16. num. 11. & 12. Fontan. decis. 273. 274. & 499. num. 9.* non contradixit relatæ exceptioni dominij seu proprietatis, nec vllum verbum fecit de dicta prætensa manutentione seu possessione, neque minus in ceteris subsequutis sedulis ab ipso Fons oblati sub diebus 24. Septembris, 5. 13. & 31. Octobris eiusdem anni 1711. nisi die 9. Decembris sequentis, & 18 Januarij currentis anni 1712. qui cum eius supplicatione & articulis intentavit & respective articulavit prætensum voluntarium summarissimum, & consequenter etiam in statu quo jam tempora probatoria & instructoria petitorij erant elapsa, Nob. de Amigant ad Peguera *rub. 14. de dilationibus, num. 4. sub num. 128. & per tot.*

33 Versari nos præsentis in casu super exceptione dominij seu proprietatis plene probata, liquida, clara, manifesta, & notoria est luce clarius, cum ex desuper iustificatis in nu. 7. satis constat, hanc partem de Sabater successisse præfato juri luendi & quitandi relati Mansi Parellada eiusque terrarum & pertinentiarum per medium legitimæ personæ, ac præchalendati instrumenti donationis & cessionis sibi factæ contemplatione sui matrimonij, cum Lucia eius vxore, & pro illius totali effectuazione, quod ex sui natura facit probationem liquidam, elaram, manifestam, & notoriam, ut præter Bonden. Ramon. Fontan. Tristany, & Vilaplana in ipso nu. 7. laudatos, inquirunt in eisdem terminis probationis dominij, & casus controversi *Cancer part. 1. cap. 18. n. 321 circa medium, Rota post Pacific. de salvian. decis. 157. nu. 8. 9. & 10. Post. de manuten. observatio. 42. num. 153. & 154.*

34 Deinde, quod pariter ex iustissima æquitate (quæ in Supremo Senatu præoculis semper haberi solet, Calvin.

de equit. lib. 1. cap. 4. num. 17. & cap. 30. num. 59. Valanz. consil. 163. num. 134. & consil. 165. à num. 79. & seq. tom. 2. Rota Merlin. decis. 648. num. 5. tom. 2. Gratian. discept. forens. cap. 728. num. 19. tom. 4. Bonden. colluct. legal. 27. nu. 119. 120. & 121. & colluct. 29. num. 357. tom. 2. Ramon consil. 50. num. 20. in fine) repelli omnino debeat dicta allegata manutentio seu possessio Mansi Parellada, per adversam de Fons prætensa, non obstante ipsa l. si quis conductionis, Cod. locat. indubium est.

35 In primis, quia ut supra vidimus adversarius Fons sine iusta & legitima causa recusavit, prout hodie etiam pertinaciter recusat, firmare dictam retrovenditionem Mansi Parellada, in favorem istius partis de Sabater, ut tenebatur ac debet, tam vigore solius dicti pacti expressi, in instrumento ipsius gratiæ redemptivæ contenti, quam de jure, Fontan. decis. 539. num. 11. & 12. Nob. de Tristany decis. 61. num. 22. & fol. 644. col. 2. vers. constat in viam iuris, &c. cum Senatu, tom. 2. Et certissimum est, quod si dicta prætensa manutentio Mansi Parellada concederetur præhabito Fons impediretur (vel saltem differri deberet) effectus executionis & observantiæ dicti pacti, contra jus & æquitatem; cum nulla sit major æquitas & justitia in contractibus quam eorum pacta servare, & nulla major iniquitas & iniustitia quam illis contravenire, Cyriac. controvers. 240. num. 34. & controvers. 239. num. 12. 13. & 14. tom. 2. Rota Merlin decis. 490. num. 1. tom. 1. Bonden. colluct. legal. 45. nu. 17. tom. 1. Valanz. consil. 2. à num. 54. tom. 1. Surd. consil. 183. num. 11. tom. 2. Barbosa tract. var. axioma 173. num. 1. & 2. Vbi quod illa constitutio, Pacta servabo, ab ore Dei processit. Ac cum dolo vero; cum verus dolus in eo dieatur esse, qui non facit id, ad quod de jure est obligatus, Castillo decis. 22. num. 7. tom. 1. Becc. concil. 106. nu. 14. tom. 1. Menoch. consil. 98. num. 30. tom. 1. Et de presump. lib. 3. pres. 55. nu. 10. Mascard. de probatio. conclus. 531. num. 84. tom. 1. Surd. consil. 12. num. 69. & consil. 150. num. 132. tom. 1. idem Menoch. de arbitr. judic. lib. 2. cent. 3. casu 208. num. 35. Barbosa tract. var. axioma 76. à n. 1. Bonden. colluct. legal. 7. n. 52. tom. 1.

36 Secundo, nam ex desuper justificatis satis constat de facti veritate articuli controversi, ac de iustitia clara huius partis de Sabater, quo ad dictam retrovenditionem Mansi Parellada ab eo petitam, & de insubsistentia manutentionis seu possessionis illius per adversarium Fons prætensæ, cum relata circumstantia quod processus iam invenitur quasi in puncto denunciandi, & isto in casu, quando scilicet ex actis & meritis causæ constat de facti veritate, & de clara iustitia partis, debet sine dubio etiam ex æquitate statim super eius petitione audiri ac pronuntiari, & adversarium à sua repelli, pro evitandis infructuosis & inutilibus circuitibus, cum istos evitari mandet *l. cum fundus, §. servum, ff. si cert. peta.* ibi: *Ex æquitate, causa evitandi circuitus, datur conditio ei, cum quo negotium non est gestum, &c.* Cancer part. 1. cap. 8. num. 68. toto, & part. 2. cap. 3. num. 57. Fontan. decis. 71. num. 21. & 22. & decis. 561. num. 8. & Melius claus. 6. glos. 1. part. 1. num. 32. Cardinal. de Luca de donatio. discurs. 45. num. 13. tom. 7. Amato part. 1. resol. 58. sub. num. 9. Barbosa tract. var. axioma 43. à num. 1. & seq. Carleval de judic. lib. 1. tit. 2. disput. 8. num. 5. Præsertim in Supremis Senatibus, Rosa consult. 32. num. 28. in fine, Franch. decis. 173. in fine, vers. discussis prædictis, &c. Giurba decis. 79. num. 12. Bonden. colluct. legal. 49. num. 101. tom. 2. Cancer part. 1. cap. 8. sub num. 68. vers. Senatus tamen noster, &c. Fontan. decis. 71. num. 22. Et in terminis possessorij summarissimi Nob. de Tristany decis. 30. num. 84. tom. 1. Argel de legit. contradict. quest. 9. art. 4. num. 90. & 91. Et in propriissimis contentiosi casus Anton. Faber in suo Cod. lib. 4. tit. 42. de locat. eadem def. 12. circa medium, ibi: *Si non adeo in promptu doceas de jure tuo, ut nihil à me in contrarium obiici possit. Tunc enim circuitus vitandi causa æquissimum est, de tua quoque petitione de qua cognitum sit statim pronuntiari, &c.*

37 Ac non admittendi dolosam & calumniosam petitionem, ut sine dubio admitti deberet si dicta manutentio Mansi Parellada concederetur adversario Fons ut prætendit, ex quo in vna manu caperet ille ipsum Mansum, & ex alia
sta-

statim cum restituere teneretur huic parti de Sabater, cum dolo petatur id, quod statim restitui debet, vt expresse cavetur in *l. dolo facit*, ff. de dol. except. & in cap. dolo facis de reg. jur. in 6. Et notissimi juris est, quod huiusmodi doli & calumniæ exceptio (quod sine malo animo fieri nequit) locum sibi vindicat etiam in possessorij summarissimi seu manutentionis iudicio, signanter in casu occurrenti, Cancer part. 1. cap. 18. num. 32. in fine, vers. Est quæ prædictorum ratio, &c. Nob. de Tristany decis. 30. sub. num. 84. tom. 1. Pacific. de salvian. inspect. 1. cap. 4. num. 25. Surd. decis. 333. num. 7. Peregrin. de fideicom. art. 46. num. 35. & art. 48. à num. 42. & num. 47. & ibi Censal fol. 302. Argel. de legit. contradict. quest. 7. num. 114. quest. 9. num. 90. & 91. quest. 10. num. 138. & 139. & quest. 18. num. 17. 18. & 19. Bonden. colluct. legal. 2. num. 65. & seq. tom. 2.

38 Tertio, quia si locus daretur dictæ manutentioni Mansi Parellada in favorem adversarij fons, haberet & lucraret ipse Fons eundem Mansum, cum suis terris & pertinentijs, ac eius possessionem, & simul memoratum suum legitimum pretium, nec non penes se retineret dictas 1161 ₰ 15 ₰. ab eo debitas huic parti de Sabater, ratione valoris plene justificati præfatarum deteriorationum domus & hereditatis eiusdem Mansi Parellada (& adhuc ultra valorem aliarum) etiam adversus omnem æquitatem, cum æquitas non patitur, vt quis fruatur re, & simul pretio, ad text. in *l. curabit*, Cod. de actio. empt. & *l. 2. Cod. de usur.* Fontan. decis. 73. nu. 7. Nob. de Tristany decis. 19. num. 48. in fine, tom. 1. Surd. consil. 101. num. 19. tom. 1. Faber in suo Cod. lib. 4. tit. 33. de actio. empt. def. 15. Ex quo foret locupletari cum iactura & detrimento ipsius Sabater, contra eandem æquitatem, ac jus divinum, naturale, & humanum vt sancitur in *l. jure nature*, ff. de reg. jur. ibi: *Iure natura æquum est, neminem cum alterius detrimento fieri locupletiolem*, &c. D. Ambrosius lib. 3. offic. cap. 4. ibi: *Naturam violat, qui alteri nocet, & alteri nocere est alienum retinere, vel appetere, quid tam adversus naturam, quam non esse contentum eo, quod habeas, aliena quarere* &c. Et lib. 1. cap. 28. ibi: *Quomodo enim potest*

potest iustus esse, qui studet eripere alteri, quod sibi quarat, &c.
 Bonden. colluct. legal. 47. num. 14. tom. 2. Gratian. decis. 85.
 num. 13. & decis. 164. num. 11. Valanz. consil. 83. num. 155.
 tom. 1. Nob. Regens de Cortiada decis. 221. n. 2. tom. 4. Cancer
 part. 2. cap. 1. num. 164. & 165. Fontan. decis. 73. num. 7. & 8.
 39 Vnde evidentissime sequitur (ultra dictam æquita-
 tem) quod cum dolus, & calumnia nemini patrocinari &
 indulgeri debeat, nec ei prodesse vnquam valet, non pote-
 rat nec queit adversarius Fons, ratione ipsius doli & ca-
 lumniæ, commodum dictæ manutentionis Mansi Parellada in
 sui favorem consequi, per tex. in l. is qui dolo, ff. de rei ven-
 dic. & cap. intelleximus 7. de judic. Fontan. decis. 195. nu. 7.
 Nob. de Vilaplana de Brachio Militari cap. 6. nu. 123. & 124.
 Faber in suo Cod. lib. 4. tit. 14. de probatio. & presumptio. de-
 fi. 54. in alleg. num. 3. & 8. & tit. 15. de testib. def. 33. in
 alleg. num. 19. Menoch. de recuper. posses. remed. 12. num. 10.
 Barbosa tract. var. axioma 76. num. 5. axioma 102. à num. 1. &
 axioma 143. à num. 1. Gobius consult. 23. num. 36. Bonden.
 colluct. legal. 6. à num. 18. & colluct. 26. num. 38. tom. 1. & col-
 luct. 21. n. 34. tom. 2. cum multis, vbi quod dolus, fraus, calumnia,
 machinatio, & malitia germanizantur, Pulchrius in terminis Sa-
 gismund. Scaccia de sent. & re jud. glos. 14. quest. 19. à nu. 98.
 ibi: Secundus casus est oppositus, quando petens manuteneri, non
 docet de sua possessione, aut si docet, constat eius possessionem esse
 furtivam, injustam, seu aliter vitiosam, & ideo non manutenti-
 bilem, & consequenter apparet, quod eam petit calumniosè, &
 è converso adversarius docet notorie de suo bono iure, de domi-
 nio, & proprietate: & isto casu indubitanter concludendum est,
 quod iudex non potest dare mandatum de manutentione, quia si
 daret, notoriam faceret injustitiam, viam calumnijs patefaceret,
 & temerarios foveret litigatores, &c. Quem refert & sequu-
 tus fuit Post. de manuten. observatio. 42. à num. 150. ibi: Nec
 lex intendit averi vitiosum possessorem, Person. de adipisc. sub
 num. 259. Valasc. decis. 79. num. 19. tom. 1. Alias, si quis in
 possessione etiam injusta defenderetur, daretur occasio delinquendi,
 Cancer d. cap. 14. num. 56. via calumnijs pateferet, temerarij fo-
 verentur litigatores, & notoria fieret injustitia, Scacc. de sent. & re
 jud. glos. 14. quest. 19. n. 98 &c.

At

40 Arqueita, liquet ex his omnibus à nu. 34. hucv-
que stabilitis, quod etiam ex dicta justificata equitate, su-
per naturali ratione fundata, silere debet memorata *l. si quis*
conductionis, Cod. locat. & eius rigor in casu occurrenti, &
consequenter quod illius vigore debet similiter omnino re-
pelli dicta manutentio Mansi parellada per adversarium Fons
pretensa; cum sit tantę efficacitę ac potentię huiusmodi equi-
tas, quod non solum vbi illa subest licitum sit inducere fallen-
tiam legi, vt nempe contra casum equitate fulcitum con-
ticescat, locum quę non habeat, *Glos. in Auth. vt sine pro-*
hib. verb. existimamus, Calvin. de equit. lib. I. cap. 15. nu. 19.
& cap. 95. num. 38. Cardinal. Tuscus *pract. conclus. lit. E. con-*
clus. 311. num. 27. Bonden. *colluct. legal. 27. num. 119. & 120.*
tom. 2. verum etiam quia ipsa æquitas, licet scripta non
fuisset, sine dubio preferri debet rigori iuris scripti,
ex l. placuit, Cod. de iudic. ibi: Placuit in omnibus rebus præ-
cipuam esse æquitatis, quam stricti iuris rationem, &c. Xam-
mar rerum iudicatar. *part. 2. defi. 136. à num. 9. ad finem, Fon-*
tan. claus. 6. glos. 1. part. 1. num. 32. & decis. 177. num. 10. &
11. Ramon *consil. 50. num. 20. in fine, Girond. de Gabellis*
part. 12. de fraud. & simulationib. gabellar. num. 23. Faber *in*
suo Cod. lib. 4. tit. 15. defi. 33. vers. & Senatus, &c. & in
alleg. num. 16. Valanz. *consil. 164. num. 79. 80. & 81. tom. 2.*
Bonden. colluct. legal. 49. num. 78. & 79. tom. 1. Marta *de ju-*
risdictione, part. 4. centur. 2. casu 162. toto, & signanter nu. 10.
11. & 12. ibi: Ex quo sequitur æquitatem naturali ratione fun-
datam, eandem habere firmitatem, quam æquitatem iure scrip-
tam, & propterea eam ipsam iuri scripto præferendam: quam
conclusionem ita probavimus, vt ostenderemus iudicem secularem,
semper æquitatem iuris canonici naturali ratione fundatam am-
plecti debere, etiam contra iuris civilis expressi rigurosi dispo-
sitionem: quod & in aliquibus casibus fuisse à DD. diffinitum
legimus, vt in casu exceptionis non numerata pecunia, opponen-
de post biennium, assumpto onere probandi veritatem probavimus
in precedenti casu. Item in casu prescriptionis cum mala fide,
vt concludunt DD. omnes in cap. final. de prescript. Item in ca-
su cap. cum haberet de eo qui dux. in matrim. quam poll. per
adul-

adulter, cuius dispositio licet sit contra expressam dispositionem iuris civilis in auth. ex complexu, C. de incest. nupt. nihilominus quia dispositio D. cap. cum haberet, est fundata super ratione naturali, de equitate observatur etiam in terris Imperij, & sic contra expressum rigorem iuris civilis, ita probant afflicti in constitut. regni, incip. quam plurimum, inam. 24. ibi. in cons. 26. num. 13. & seq. vol. 1. qui attestatur hanc esse communem opinionem. Dec. in consil. 611. num. 5. & in C. Ecclesia Sanctæ Mariæ num. 30. de constitutionib. & in C. Clerici num. 2. de iud. Ruin. in cons. 98. num. 2. vol. 3. cum alijs per Rolandum in cons. 74. vol. 1. atque per Gabriel. in tit. de alimentis, conclus. 1. num. 1. Ex quibus clare patet iudicem secularem debere admittere exceptionem ex equitate canonica procedentem super naturali ratione fundatam, non solum ex probatione conclusionis generaliter, sed ex decisione atque inductione aliquorum casum similium, &c.

41 Casu autem negato quod prædicta non essent sat ad totalem repulsam præhabite manutentionis seu possessionis Mansi Parellada, per adversarium Fons præsentæ, pro vt omni cum effectu sunt (tam de jure, quam ex justissima equitate, vt plenè justificatum restat) ad minus innegabile foret quod ipsa allegata manutentio seu possessio non esset valde turbida, intricata, & difficultatibus plena. Et juris enucleati est quod talis possessio prodesse ei non poterat modo villo pro dicta manutentione obtinenda, Post. de manuten. observatio. 49. à num. 1. Gratian. discept. forens. cap. 450. n. 4. tom. 3. Cyriac. controvers. 10. num. 61. tom. 1. Marescot. var. resol. lib. 1. cap. 22. num. 21. Rota coram Mantica decis. 95. num. 10. & coram Burat. decis. 876. num. 7. Sed remitti illius cognitio deberet ad petitorium, cum eo cumulari, & simul ibidem vnica Sententia terminari, Argel. de legit. contradict. quest. 2. à num. 47. fol. 14. Rota apud Postium de manuten. decis. 187. à num. 1. decis. 611. num. 4. & decis. 670. num. 40. eadem Rota decis. 557. tom. 2. recent. Farinac. qui pluries sic decisum testantur, maxime constituto, pro vt præsentis in casu constat, de iustitia clara istius partis de Sabater in petitorio, cum hoc in casu petitorium absorbet possessorium, Post. de manuten. observatio. 42. sub num. 139. & num. 149. Bonden. colluct. legal.

